Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ ۷ عجايبي

سرچينه:
بېلابېلي ويبپاڼي

ژبـــاړن:
مختار احمد احسان

کال: ۱۳۸۹ل

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چاپ حقوق د ژباړن سره خوندي دي.

د کتاب ځانګړني:

کـــــتـــــــــاب	::: د نړۍ اووه عجايبې
ســـــرچــــيـــنه	::: بېلابېلې ويبپاڼې
ژبـــــــــــــاړن	::: مختار احمد احسان (۱۲)
د ژباړن برېښناليک	::: mukhtar.ehsan@gmail.com
دژبـــــاړلـــو نېټـــه	::: د ۲۰۰۹ زېږديز کال د ډسمبر مياشت
کمپـــــوز او ډيـــزاين	::: پخپله ژباړن
انــلايـــن چـــــاري	::: لراوبر ډاټ کام – www.Larawbar.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډالۍ:

وټولو هغو افغانانو ته چي دهیواد د لرغونو ودانیو، آثارو او موادو
په خوندي کولو کي خپله ونډه اخلي.

مختار احمد احسان

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیــولیک

تقريظ ۷

پخوانۍ اووه عجايبې ۱۰

د منځنیو پېړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجايبې ۱۵

اوسنۍ (عصري) اووه عجايبې ۲۰

۱. چیچن ایتزا - میکسیکو ۲۲

۲. المسیح المخلص - برازیل ۲۷

۳. کولوسیوم – ایتالیا ۳۰

۴. دچین دیوال – چین ۳۴

۵. ماچو پیچو – پیرو ۳۹

۶. پترا – اردن ۴۳

۷. تاج محل – هندوستان ۴۸

سرچینې ۵۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقریظ

بسم الله الرحمن الرحيم

ګران مختار احمد احسان صاحب، سلامونه

ستاسی ژباړلی کتاب (د نړی ۷ عجايبی) چی زما د ليدو لپاره مو راليږلی وو وکوت. خوښ می سو ؛ يو دا ، څرنګه چی د دغو عجايبو ځينی ما خپله ليدلی دي نو ماته يې زما زاړه يادونه را ياد کړل. بل دا چی، د دا سی کتابونو لوستنه ګټور دي. د دغه کتاب د مندرجو عجائبو په ليدو او د هغو په باره کی د معلوماتو له لاري زموږ د وخت خلک د پخوانيو خلکو او واکمنانو عظيم الشان کار او ستر هوډ ګوري چی موږ ته يو درس او ځينی وخت عبرت دی. موږ ګورو چی ځينو واکمنانو د خپل جاه و جلال د ښوولو او د نورو د تعجيزولو لپاره محير العقوله مانۍ، باغونه او بناوي جوړي کړيدي، ځينو بيا د خپل واک د تلپاته خوندي کولو په منظور د دښمن د راتلو په لار کی لوی او اوږده سنګري ديوالونه وهلی دي، ځينو د خپل دين او چا د خپلی معشوقې سره د بيکچه مينی په ثبوت کی بی مثاله ښکلی معبدونه، قبرونه او مانۍ درولی دي. که ځوک ښه ځير سی د دې ټولو عجائبو د رامنځته کيدو اصلی محرک عشق دی. حضرت رحمان بابا څه ښه وايي:

د همهٔ مخلوقاتو پلار دی دا — دا دنيا ده خدای له عشقه پيدا کړې

هو ، دنيا له عشق او محبته پيدا سويده او د پرمختګ راز يې هم په همدي کي نغښتي دي. يو ماشوم د خپل مور و پلار د محبت محصول دي. دغه ماشوم د مور د ميني په غيږ کي او د پلار د مهربانۍ تر سيوري لاندي لوي سي، عالم سي، مجاهد سي، قهرمان سي، او د ولس غرقه بيړۍ د نجات ساحل ته ورسوي. شخصيت، عقيده، ټولنه، وطن، امت، انساني ارزښونه، او ... ټول په عشق و محبت لاسته راتلاي سي، ساتل کيداي سي او ځليداي سي. عشق او محبت د ژوند محرک دي او هغه ته معني ورکوي. عشق دي چي په چا ځان او جهان پيژني. دا عشق دي چي خلک په ظاهره دناشوني او خطرناکه کار و سرته رسولو ته هڅوي او په کوي يي. دا عشق دي چي خلک و قرباني او سربښندني ته وربولي. دا عشق او محبت دي چي د آزادي د لاري يو مجاهد په تش لاس د يو لوي بيرحمه وسله وال

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځواک پر ټانکونو په خوشحالي ورزغلوي او د باروتو واسکټ په اغوندي. دا عشق دی چې د نړۍ ډېر عجايب او محيرالعقول يادګارونه يې منځته راوړيدي د کوم چې تاسی ځو نمونی راټولی کړيدي. د دغه کتاب مطالعه نوی نسل ته ښئي چې که څوک د ځان، ټولنی، امت او انسانيت جوړونه، ښيګڼه او غوړونه غواړي نو په کار ده چې د پوهی څنګته په ځان کی عشق پيدا کړي. عشق عجايب او په ظاهر ناشونی اسانوي.

تاريخونه دي جوړ کړي عاشقانو
هسي نه چي هر بزدله هوښيارانو

ګران مختار احمد جانه ! زه تاسی ته د دغه کتاب د تأليف مبارکی وايم او د ورته نورو ګټورو کتابونو د ليکلو توفيق درته غواړم. إنه هو السميع الدعاء. درناوي

دکتور فاروق أعظم
کابل-۲۵ غبرګولی ۱۳۸۹هـش

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نړۍ اووه عجايبي

پــيــل

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانی اووه عجايبي

دنړۍ اووه عجايبي د نړۍ هغه اووه ځانګړي معمارۍ دي چې د جوړښت ، زړښت يا ښايست له پلوه د عجايبو په لیست کې درېدلي دي .
یونانیانو ته د ۷ عدد یوه ځانګړې معنی درلوده چې دبیلګې په توګه سره ۷ سیارې ، ۷ بېلابېل رنګونه، ۷ داونۍ ورځې، ۷ ساینسونه او داسي نور له ۷ برخو څخه تشکیل سوي شیان یادولای سو. ځکه نو باید دنړۍ ډېر و زیاتو عجایبو معماریو څخه یوازي ۷ عجايبي ټاکل سوي وای، هغه وو چې ددې معماريو لپاره د ۷ تعداد وټاکل سو .

پخوانی اووه عجایبي د تاریخي او یا کلاسیکي عجایبو په نامه سره هم یادیږي چې که څه هم دوې عجايبي د بابل اویزان باغونه او د خوفو هرم یې دیونانیانو لخوا نه وې جوړي سوي خو دا عجايبي ځکه په دې لیست کې شاملي وې چې د لوی سکندر لخوا یې د فتحه سویو سیمو د سرحدونو په دننه کې موجودیت درلود .

د پخوانیو ۷ عجایبو نومونه:

۱. په مصر کې د جیزه لوی هرم

۲. په عراق کې د بابل اویزان باغونه

۳. په یونان کې د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کې د آرتمیس معبد (کلیسا)

۵. د "هالیکېرنېسکوس" په یوناني ښار کې د "ماوسولوس" مقبره

۶. په یونان کې د رودس مجسمه

۷. په مصر کې د الیکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په مصر کې د جیزه لوی هرم

۲. په عراق کې د بابل اویزان باغونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

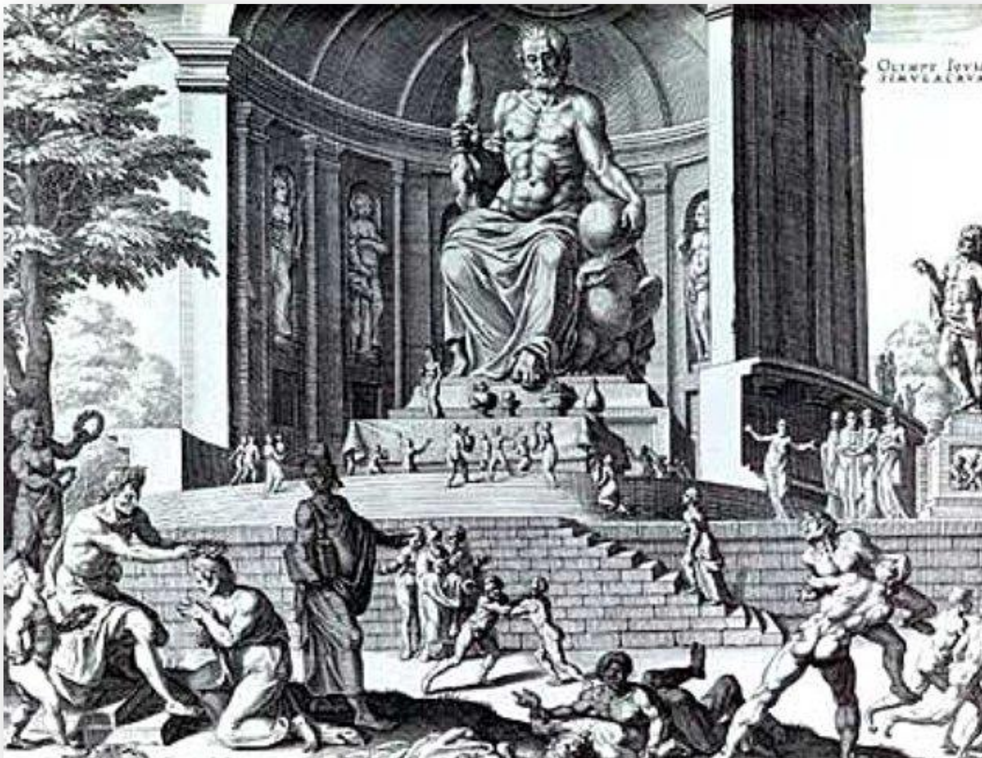

۳. په یونان کي د زیوس (د یونانیانو رب الارباب) مجسمه

۴. په ترکیه کي د آرتمیس معبد (کلیسا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. د "هالیکېرنېسکوس" په یوناني ښار کي د "ماوسولوس" مقبره

۶. په یونان کي د "رودس" غټه مجسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. په مصر کي د الیکساندر برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

د منځنیو پیړیو (۱۴۰-۵۰ ع) اووه عجایبي

د نړۍ د ۷ عجايبو د زياترو ليستونو په اړه ويل سوي دي چي دا عجايبي په منځنيو پيړيو کي موجودي وې. په دې ليستونو کي يادي سوي زياتره ودانۍ د منځنيو پيړيو څخه ډېر پخوا جوړي سوي دي. د منځنيو پيړيو د ۷ عجايبو ليستونه په بېلابېلو نومونو سره نومول سوي دي، لکه:

- د منځنيو پيړيو عجايبي (په دې عجايبو کي د عجايبو تعداد نامعلوم و.)
- د منځنيو پيړيو ۷ عجايبي
- د منځنيو پيړيو د فکر او د معماري فن عجايبي

د منځنيو پيړيو د ځينو بېلابېلو ۷ عجايبو نومونه:

۱. په انګلستان کي ستونهينج (Stonehenge)
۲. د ايټاليا په مرکز روم کي کولوسيوم (Colosseum)
۳. په مصر کي د کوم هديره
۴. د چين په شمال کي د چين ديوال
۵. په چين کي د "پرسلاين" برج
۶. په ترکيه کي هاجيه سوفيا
۷. په ايټاليا کي د پيزا برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. په انګلستان کي ستونهینج (Stonehenge)

۲. د ایټالیا په مرکز روم کي کولوسیوم (Colosseum)

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. په مصر کې د "کوم" هدیره

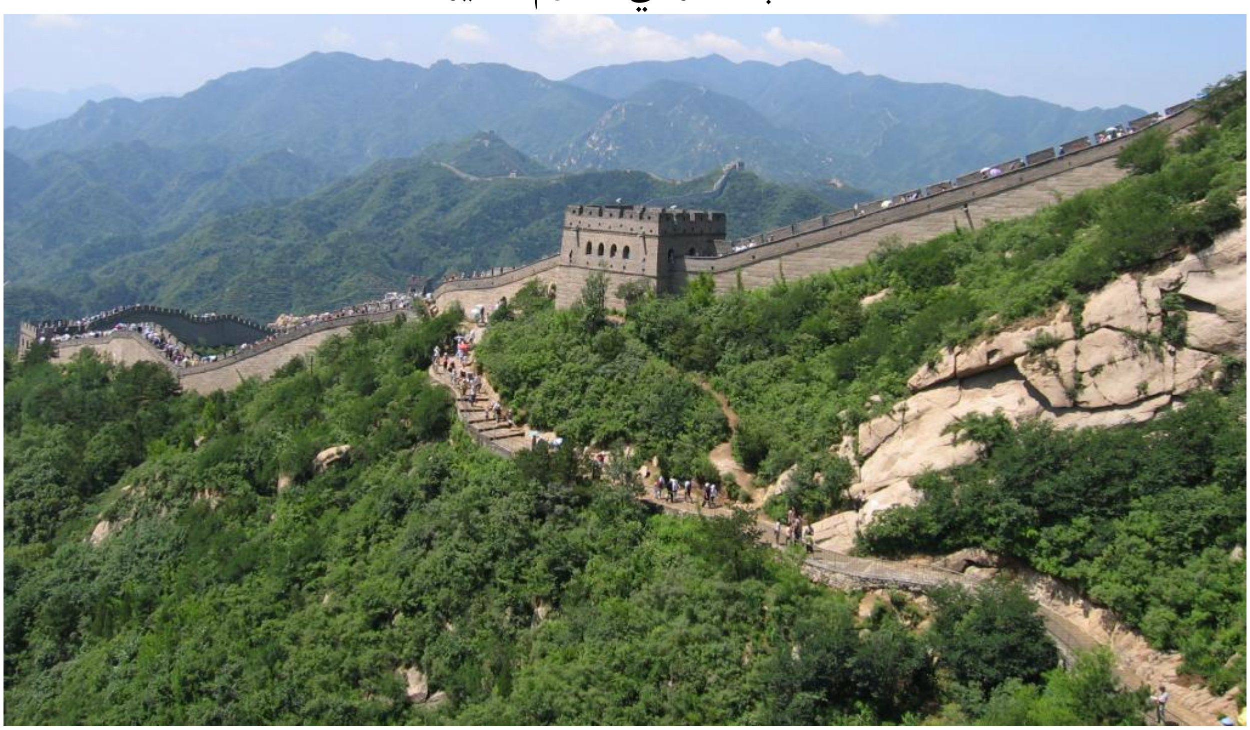

۴. د چین دېوال

(c) ketabton.com: The Digital Library

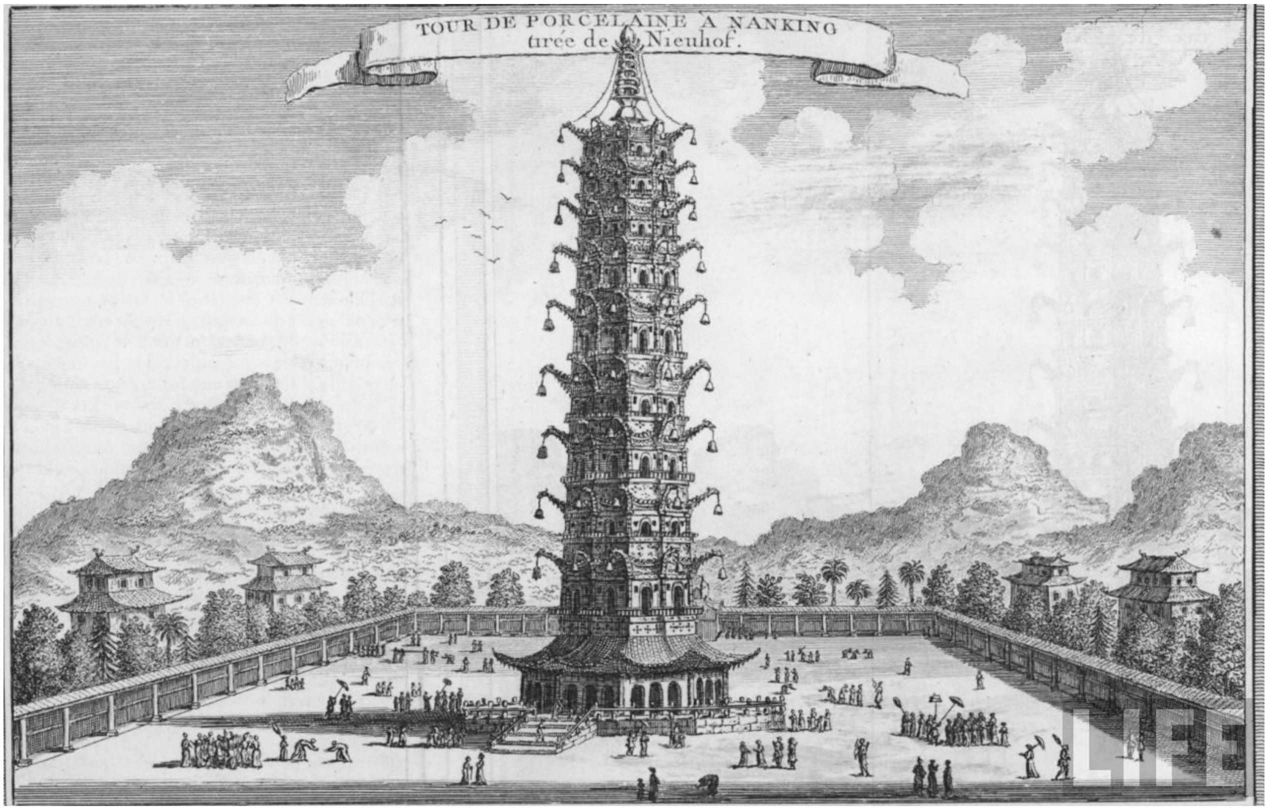

۵. په چين کي د "پرسلاين" برج

۶. په ترکيه کي "هاجيه سوفيا "

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷.په ایټالیا کې د "پیزا" برج

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسنۍ (عصري) ۷ عجايبي

د ۷ عجايبو په ويبپاڼه کي د ۲۰۰۲ زېږديز کال د اګست په مياشت کي يو ليست، چي د نړيوالو تعجبه معماريو څخه ۱۴ په زړه پوري معمارۍ پکښي موجودي وې، په دې نيت پرليکه سو چي د نړۍ په ګوټ-ګوټ کي به ټول وګړي خپل د خوښي معمارۍ يا ښايسته جوړ سوئ ځای انتخابوي او رايه به ورکوي، څو د رايي ورکولو وروسته ۷ زياتي رايي وړونکي معمارۍ د نړۍ د ۷ عجايبو په نامه سره ونومول سي.

د اوسني ۷ عجايبو د ټولني په وينا په دې انتخاباتو کي تر سل ميليونو ډيرو وګړو د انټرنيټ او د موبايل د پيغام (SMS) له لاري خپلي رايې ورکړې چي په نتيجه کي يې لاندي ذکر سوي ۷ عجايبي د ۲۰۰۷ زېږديز کال د ۷ مياشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز ليسبون کي اعلان کړل سوې:

۱. چيچن ايټزا – ميکسيکو

۲. المسيح المخلص – برازيل

۳. کولوسيوم – ايټاليا

۴. دچين ديوال – چين

۵. ماچو پيچو – پيرو (پيرو دجنوبي امريکا په لويديځ کي موقعيت لري.)

۶. پترا – اردن

۷. تاج محل – هندوستان

همدارنګه د دې ۷ عجايبو سره ترځنګ په نړۍ کي د ډيرو نورو ۷ عجايبو ليستونه هم سته چي هر يو يې ځانته بېل نوم لري، د بېلګي په توګه د ځينو عجايبو د ليستونو نومونه په لاندي ډول دي:

- د نړۍ ۷ طبيعي عجايبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د امریکا د نن ورځي نوي ۷ عجايبي
- د امریکا د ملکي انجينرانو ټولنه
- تر اوبو لاندي نړيوالي ۷ عجايبي
- د نړۍ ۷ صنعتي عجايبي
- د سفر نړيوال ۷ عجايبي: دا عجيابي بيا پر دوو برخو وېشل کېږي:
  - ۱. د سفر نړيوالي طبيعي ۷ عجايبي
  - ۲. د سفر نړيوالي مصنوعي ۷ عجايبي

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱. چیچن ایتزا – میکسیکو

چیچن ایتزا د نړۍ د ۷ عجایبو څخه یو زړه راکښونکی تعجبه ځای دئ چې د ۲۰۰۷ زېږدیز کال د جولای د میاشتي په ۷مه نېټه د پرتګال په مرکز لیسبون کي د رسمي مراسمو په ترڅ کي د نړۍ د تعجبه ځای په حیث اعلان کړل سو.

"چیچن ایتزا " د مایا دقوم یو دمهم ترینو او مشهوره ښارونو څخه یو ښار وو چې د "کوکولکان هرم " پکي واقع دئ. د کوکولکان هرم چي "ال کېستېیللو " هم ورته ویل کیږي ځیني ته ورته هرم دئ . دا هرم په میکسیکو کي یو دمشهور ترینه معماریو څخه شمېرل کیږي چي د مایا دقوم په مټ سره جوړ سوئ دئ. مایا د میکسیکو په جنوب او د مرکزي امریکا په شمال کي اوسېدونکئ قوم دئ چي شمېر یې ۸ و ۹ میلیونو کسانو ته رسیږي.
د کوکولکان هرم هغه هرم دئ چي په څلورو خواوو کي یې ځیني جوړي سوي دي چي د هرې خوا ځیني یې بیا په خپل وار سره پوره ۹۱ ځینې لري؛ ټوله ۳۶۴ ځیني کیږي. ددې مشهوره هرم لوړوالی ۲۴ متره دئ چي دلوړي برخي په شمول یې لوړوالی ۳۰ مترو ته رسیږي. همداراز ددې هرم پر سر یو معبد هم موجود دئ.
چیچین ایتزا د مایا (مایا هغه ځای دئ چیري چي د مایا قوم اوسیږي: مرکزي امریکا او جنوبي میکسیکو.) په شمال کي د کښتو اوارو مځکو سره یو سیمه ییز او مرکزي ځای وو چي بېلابېلي په زړه پوري او زړه راکښونکي معماری پکښي موجودي دي.

د چیچین ایتزا څارنه او نظارت د میکسیکو د " INAH " موسیسې لخوا کیږي او مځکه یې د بربچانو د کورنۍ مځکه ده، خو ددې ځای کنډوالې او خرابې بیا فدرالي شتمنۍ دي.

په چیچن ایتزا کي د کوکولکان د هرم څخه ماسېوا نوري په زړه پوري ودانۍ هم موجودي دي چي په لاندي ډول دي:

- لرغون پېژندونکو په ایتزا چیچن کي د "میسوامېریکن بالګېم " لپاره ډېر میدانونه تشخیص کړي دي چي یو د هغو څخه "ګریټ بال کورټ (Great Ball Court) " نومیږي. دا میدان د

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوکولکان هرم د شمال لوېدیځ څخه په ۱۵۰ متري کي واقع دئ چي پخوا یو د غټ ترینو میدانونو څخه شمېرل کېدئ. لرغونی میدان ۱۶۶ په ۶۸ متره کي اندازه لري او شاوخوا دېوالونو يې ۱۲ متره (۳۹ فوټه) لوړوالی لري.

Great Ball Court

- په چیچن ایټزا کي یوه بله موجوده ودانۍ د "ټزومپېنټلي" په نامه یادېږي.
- اوساریو: دا د کوکولکان هرم ته ورته هرم دئ چي پر سر يې یو معبد موجود دئ او و ځلورو خواوو ته ځینې لري. ددې هرم په مرکزي برخه کي یو غار موجود دئ چي ۱۲ متره (۳۹ فوټه) ژوروالی لري. دا غار د ۱۸۰۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "ایډوارډ ایچ تومپسن" لخوا کیندل سوئ دئ. کله چي نوموړي هلته سکلیټونه، طلا او مرۍ پیدا کړې نو يې دا ودانۍ د (The High Priests' Temple) په نامه سره ونومول.

د چیچن ایټزا د نامه معنی:

د چیچن ایټزا چي په انګلیسي ژبه سره (Chich'en Itza) لیکل کیږي معنی {د ایټزا د څاه په خوله کي} ده. د چیچن کلیمه د (Chi) او (Ch'en) څخه تشکیله سوې کلیمه ده چي د (Chi) معنی {خوله یا څنډه} ده او (Ch'en) د {څاه} معنی ورکوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاته سوه دا يتزا كليمه: ددې كليمې ټكي په ټكي معنى (د اوبو جادوګري) ده خو دا د يوه قوم نوم هم دئ چي د شمالي جزيرې سياسي او اقتصادي واک او اختيار يې ځانته خپل کړئ وو.

تاريخ:

د "يوکېټن" (د ميکسيکو د ۳۱ ايالتونو څخه يو ايالت دئ) په شمال کي يوه وچه پرته ده چي پکښي ټول رودونه ترمځکي لاندي بهيږي. هلته دوه غټ طبيعي ژور ځايونه موجود دي چي د سينوټس (Cenotes) په نامه سره يادېږي. په دې ځايونو او د چيچن په شاوخوا کي بې اندازې زياتي اوبه سته چي د تصفيې لپاره مناسبي وي. ددې دوو سينوټسونو څخه د "ساګرېډو سينوټس" په نامه څاه ته ورته ځای ډېر شهرت لري.
د بعضو سرچينو له مخي د ميلاد څخه مخکي دمايا قوم ددې سينوټسونو په شاوخوا کي قربانۍ ورکړي دي.
سرچينې زياتوي چي د ۱۹۰۴ زېږديز کال څخه تر ۱۹۱۰ زېږديز کاله پوري د "ساګرېډو سينوټس" د پاکېدو پر مهال په چيچن ايتزا کي طلا، پشم، شنه کاڼي، کولالي او دانسان دبدن خاوري سوی برخي موندل سوي دي.

د ساګرېډو سينتوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان هرم

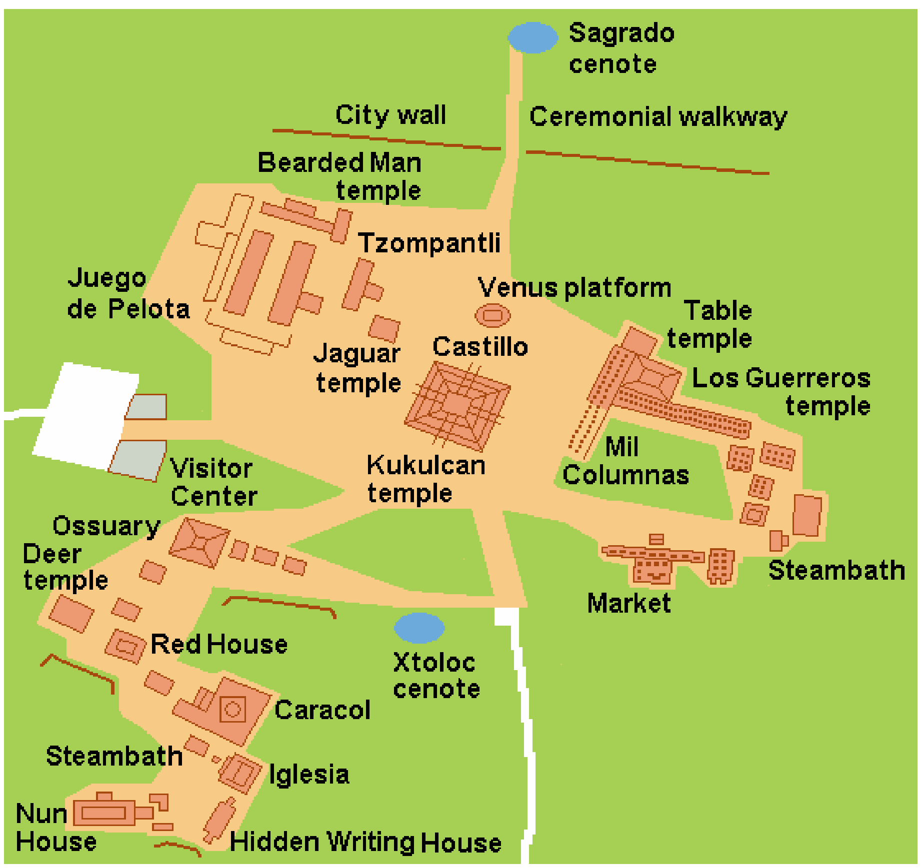

د چیچن ایتزا مرکزي نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوکولکان د هرم ختیځ خوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. المسیح المخلص – برازیل

"کریستېد ریډییمر(Christ the Redeemer) "د برازیل د "ریو د جېنایرو "په ښار کې د نړۍ په کچه د عیسی مسیح یوه مشهوره مجسمه ده چې د "کورکواډو "د غره پر څوکه د "تیجوکا فورېستې" په ملي پارک کې موقعیت لري. د کورکواډو غر د ۷۰۰ مترو (۲۳۰۰ فوټو) په اندازه جګوالی لري.
نوموړې مجسمه ۳۰ متره (۹۸ فوټه) پلنه او ۲،۳۹ متره (۱۳۰ فوټه) جګوالی لري چې وزن یې ۲۳۵ ټنو ته رسیږي. د "بولیویا "د "کوچابامبا "په ښار کې تر دې مجسمې یوه بله جګ ترینه مجسمه موجوده ده چې نوم یې "کریستېو د لاکونکورډیا "دئ. دا مجسمه بیا ۴۰،۴۴ متره (۷،۱۳۲ فوټه) جګه او ۲۰،۳۴ متره (۲،۱۱۲ فوټه) پلنه ده.
خو د کریستېد ریډییمر مجسمه د برازیل د کاتولیک لپاره یو ډېر مهم سمبول او رمزوواواوس هم دئ. دا مجسمه د کانګریټو اونورو ټینګو موادو څخه جوړه سوې ده.

د کورکواډو د غره پر سره دیوې جګې مجسمې د جوړولو نظر په لمړي ځل د ۱۸۵۰ زېږدیز کال په نیمایي کې رامنځته سو، دا هغه وخت وو کله چې کاتولیکي ملا "پیډرو ماریا بوس "د شهزادګۍ ایزابېل څخه درخواست وکړ چې نوموړې دې د یوه ستر مذهبي منار د جوړولو په برخه کې مالي مرسته وکړي. شهزادګۍ ایزابېل و دې نظریې ته د عملي بڼې ورکولو په اړه هیڅ فکر ونه کړ. کله چې ددولت او کلیسا ترمنځ په ۱۸۸۹ زېږدیز کال کې د جلاوالي قوماندہ رامنځته سوه نو دا پلان په مکمله توګه سره پاته سو.

ورپسې دوهم پیشنهاد د کاتولیک "سیرکل آف ریو "په واسطه سره په ۱۹۲۱ زېږدیز کال کې وسو چې د غره پر سر به یوه مجسمه جوړوي. د کاتولیک دې ډلې د (Semana do Monumento) په نامه سره یو پروګرام جوړ کړ څو د خلکو څخه لاسلیکونه ټول کړي چې ددې مجسمې د ودانولو کار به حمایه کوي. همدا راز ددې پروګرام هدف د خلکو هڅول هم وه، څو خلک خپله هم تر خپله وسه مالي مرسته وکړي. ویل کیږي چې د برازیل کاتولیکانو ددې مجسمې په جوړولو کې تر ټولو زیاتې مالي مرستې کړې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مجسمې په ډیزاین کې په پام کې نیول سوي وه چې د عیسوي مذهب نښه به پکښې موجوده وي او د عیسی مسیح په لاسونو کې به د نړۍ نقشه وي. خو په پای کې د ټولو مشورو څخه وروسته انتخاب په دې ډول سو چې په مجسمه کې به عیسی مسیح ولاړ وي او دواړه لاسونه به یې خلاص نیولي وي.

د انجینر "هایټور ډا سیلوا کوسټا "لخوا ددې مجسمې ډیزاین جوړ سو او د مجسمې کاڼي توږونکی (سنگ تراش) یې فرانسوی کاڼي توږونکی "پاول لانډوسکي "وو. ددې ښکلي او زړه راکښونکي معمارۍ جوړښت نهه کاله په بر کې ونیول (د ۱۹۲۲ زېږدیز کال څخه بیا تر ۱۹۳۱ زېږدیز کاله پوري).
د مجسمې ټوله مالي لگښت ۲۵۰۰۰۰ ډالره وو او د ۱۹۳۱ زېږدیز کال داکتوبر دمیاشتي په ۱۲ نېټه چي د ۱۳۱۰ زېږدیز کال د میزان دمیاشتي د ۱۹ نېټې سره سمون خوري پرانستل سوه. ویل کیږي چي په دې ورځ مجسمه باید د یوې بېټرۍ په وسیله سره روښانه سوې وائ خو د خرابي هوا له کبله مجسمه په "ریو "کي د کارکوونکو لخوا روښانه سوه.

د ۲۰۰۲ زېږدیز کال داکتوبر په میاشت کي چي د "کریسټ د ریډیمر "د مجسمې ۷۵مه کلیزه وه د "ریو "د ښار ستر پادري "کارډینل ایورسبیو اوسکار شاید "تر مجسمې لاندي یوه وړه کلیسا په نښه کړه چي په نتیجه کي یې ټولو د کاتولیک مذهب لارویانو ته اجازه ورکړه سوه چي هلته د ماشوم د تعمید غسل او د واده مذهبي مراسم ترسره کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳. کولوسیوم – ایټالیا

کولوسیوم یا "رومن کولسیوم" چي لومړی د "فلاویین امپیتیاتر" په نامه سره یادېده د ایټالیا د مرکز د روم په مرکزي برخه کي موقعیت لري. کولوسیوم یو "آمپي تیاتر" یعني یو سټیډیوم ته ورته میدان دئ چیري چي په زړه پوري کنسرټونه او د سپورټ په شمول زیات نور مراسم تر سره کیږي. دا تیاتر چي د رومي معماری او رومي انجینری یو دبهترینو ودانیو څخه شمېرل کیږي د روم په امپراطوري کي تر ټولو غټ ترینه تیاتر دئ. د آمپي تیاتر کلیمه چي په رومي ژبه یې داسي (Amphitheatrum Flavium) لیکي د دوو رومي امپراطورانو "وېسپاسیین" او "ټیټوس" د کورنۍ د نامه څخه تشکیله سوې کلیمه ده.

ددې ودانی کار د میلاد څخه وروسته د۷۰م او ۷۲م کال په منځ کي د "وېسپاسیین" د امپراطوری په دوره کي پېل سوئ دئ چي د میلاد څخه وروسته یې په ۸۰م کال کي، د "ټیټوس" د امپراطوری په دوره کي، کار پای ته ورسېد، خو د یوولسم رومي امپراطور "ډومیشین" په دوره (۸۱-۹۲) کي یې سمون سوئ او بعضي بدلونونو پکښې رامنځته سوي دي. هېره دي نه وي چي د کولوسیوم د پرانستلو په مراسمو کي ببلا ببلو لوبو تقریبا سل ورځي ادامه درلودله.

کولوسیوم چي د هګۍ شکل ته ورته بڼه لري ۱۸۸ په ۱۵۶ مترو کي مځکه اشغال کړې چي محیط یې ۵۲۷ متره مربع ته رسیږي. ددې ودانۍ بهرني دېوالونه ۳ قطاره لري چي هر قطار یې بیا په خپل وار سره نیمي دایرې ته ورته ۸۰ ګولایاني لري. په ودانۍ کي ۷۲ د داخلیدو دروازې موجودي دي او دننه پکښې ۵۰۰۰۰ تماشه چیان ځایېدلائ سي.

کولوسیوم په پخواني روم کي د "کلاسیکل میتولوژي" پر بنسټ د ډرامو، اعدام، دحېوان دښکارولو او بعضو نورو شیانو سره ترڅنګ د پخواني روم د مقابلو (Gladiatorial contests) لپاره استعمال کېده. د پخواني روم د مقابلو (contests Gladiatorial) مقصد د خلګو یا تماشه چیانو ساعت تېرۍ وو چي یوه سړي به د یوه بل کس او یا حیوان سره جنګ کاوه. ددې څخه زیاته موده وروسته د کولوسیوم څخه د ورکشاپو، د نظامي او جنګي کلا او بعضي نورو کارونو لپاره استفاده کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ځینو سرچینو له مخي اټکل کیږي چي په کولوسیوم کي د کولوسیوم د ګېمونو (لوبو) له امله پنځه سوه زره انسانان او د یوه میلیون په شاوخوا کي حیوانان له منځه تللي دي.

د ۱۲مي او ۱۷مي پېړۍ په شاوخوا کي په کلیسا پوري اړوندو ادارو امر وکړ چي د پراخ کولوسیوم څخه دي په یوه داسي ډول استفاده وسي څو د وطن اقتصادي وضعه نوره هم ښه سي. هغه وو چي د رومن کاتولیک مذهب لوی پېشوا "پوپ سیکستوس" یو نوی پلان جوړ کړ چي د کولوسیوم څخه به د وړۍ فابریکه جوړوي څو په روم کي د ټولو زنا کونکو (فاحشو) لپاره د کار زمینه مساعده کړي.خو دا چي نوموړی د دې پیشنهاد د وړاندي کولو څخه وروسته په لنډ وخت کي د نړۍ څخه وکوچېد نو د کولوسیوم څخه د وړۍ کمپنۍ جوړه نه سوه.
ورپسي په ۱۲۷۱ زېږدیز کال کي "کېرډینل الټیئري" په کولوسیوم کي د غوییانو د جنګولو اجازه ورکړه چي حالات یې نور هم ککړ کړل.

په ۱۷۴۹ زېږدیز کال کي "پوپ بېنېډیکټ XIV " د یوې رسمي کلیسا د پالیسی په حیث دا تصدیق کړه چي د کولوسیوم څخه په پخوا وختونو کي د یو داسي ځای کار اخیستل کېده چیري چي به عیسویان له منځه تله او ویجاړېده. د دې حکم د صادرولو په نتیجه کي په کمه موده کي په کولوسیوم کي ښکار منع کړل سو. "پوپ بېنېډیکټ XIV "د کولوسیوم څخه د (Passion of Christ = د عیسی سره مینه) تعمیر په شاني کار اخیسته او د صلیب په شاني یې زیات نور مرکزونه هلته جوړ کړل.
د کولوسیوم څخه ډېرو امپراطورانو او ولسمشرانو د خپلي خوښي کار اخیستئ دئ چي په نتیجه کي یې هلته بېلابیلي پیښي واقع سوي دي.

د ډېرو لاریونو سره ترڅنګ په ۲۰۰۰ زېږدیز کال کي د اعدام پر ضد غټ لاریونونه هم د کولوسیوم مخته وسوه.

دا مشهوره او زړه ته راکښونکې ودانی نن سبا د روم د مشهوره ترینو سېل ځایونو څخه شمېرل کیږي چي هر کال په زرګونو ګرځندویان ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روم کي د يوه باغ څخه د کولوسيوم منظره

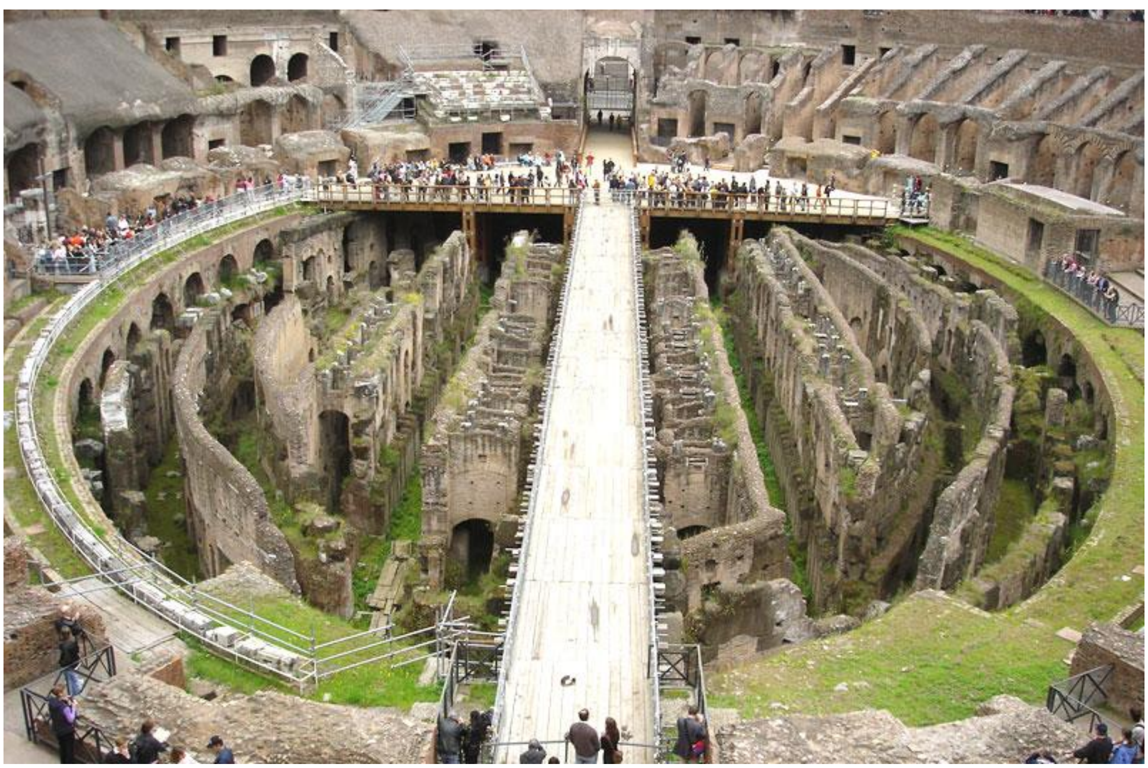

د کولوسيوم دننه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کولوسیوم په شپه کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴. د چین دیوال – چین

د چین ستر دېوال د چین په شمال کې یو ډبرین او خاورین دېوال دئ چې د میلاد څخه مخکې د پنځمې او شپاړسمې پېړۍ په منځ کې جوړ سوئ دئ. دېوال په دې نیت جوړ کړل سو چې د بېلابېلو پادشاهي دورو په جریان کې به د چین د امپراطورۍ د شمالي سرحدونو دفاع کوي. د چین د ستر دېوال څخه ماسېوا د پنځمې پېړۍ څخه را پدېخوا راز-راز نور دېوالونه هم معمار سوي دي چې د چین د ستر دېوال سره په مقایسه یې کیفیت ښه نه دئ، دبېلګې په توګه سره د چین د امپراطور "قین شي هوانګ" په امر جوړ سوئ دېوال یادولائ سو چې د میلاد څخه مخکې د ۲۰۲ او ۲۲۰ کلونو په منځ کې جوړ سو.

د چین دېوال په ختیځ کې د "شانهاګوان" څخه بیا په لوېدیځ کې تر "لوپ نور" پورې غځېدلئ دئ. د لرغون پېژندني پراخې سروې د عصري پرمختللو تخنیکونو په وسیله سره په تېرو نژدې وختونو کې دا معلومه کړه چې دا دېوال ۸۸۵۱،۸ کیلو متره (۵۵۰۰،۳ میله) اوږدوالی لري. ددې فاصلې څخه یې د ۶۲۵۹،۲ کیلو مترو (۳۸۸۹،۵ میلو) په اندازه برخه خپله دېوال نیولې، د ۳۵۹،۷ کیلومترو (۲۲۳،۵ میلو) په اندازه برخه یې مرچلونو او د پاته ۲۲۳۲،۵ کیلومترو (۱۳۸۷،۲ میلو) په اندازه برخه یې طبیعي او دفاعي سیمو، لکه غونډیانو او سیندونو، اشغال کړې ده.

د چین د دېوال لنډه تاریخچه:

چینایان د میلاد څخه مخکې په اتمه پېړۍ کې د "دوبي او د مني" په دوره کې لا د دېوال د جوړولو تخنیکونو سره بلد وه. د میلاد څخه مخکې د پنځمې پېړۍ څخه بیا تر ۲۲۱ پېړۍ پورې د "قي" او "ژاو" دولتونو یو پلان جوړ کړ چې د خپل هیواد د سرحدونو دفاع به په یوه ډېره بهترینه او فوق العاده توګه سره کوي. د هغوی نظر دا وو چې یو داسې شی به جوړوي چې د کوچنیو حملو او د تورو د جنګونو په مقابل کې ښه رول ولوبوي.

"قین شي هوانګ" چې کله ټوله مخالف ایالتونه فتح کړل نو یې د میلاد څخه مخکې په ۲۲۱ کال کې ټوله چین سره یو کړ او د "قین د کورنۍ (Qin Dynasty)" بنسټ یې کښېښود. امپراطور د خپلې امپراطورۍ د دفاع په خاطر امر وکړ چې یو نوی دېوال باید جوړ کړل سي چې د شمال نوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پولي او سرحدونه د نورو سنګرونو سره ونښلوی څو د شمال څخه د "کسیونګنو" د وګړو د راتګ مخه ونیسي. دد ېوال د جوړولو په پیل کي لومړی یوازي د خاوري څخه کار اخیستل کېده خو د وخت په تېرېدو سره د کاڼو او ډېرو څخه هم ګټه پورته سوه چي د ډبرو څخه د استفادې سره سم یې د ځارني برجونه ورغول.
په ډېرو سختو حالاتو کي تر یونیم میلیون زیاتو وګړو دد ېوال په جوړولو کي ونډه واخیسته او همدا راز ویل کیږي چي په هر متر کي یوه کس خپل ژوند دلاسه ورکړئ دئ.

د "ټانګ د کورنۍ (Tang Dynasty) " په وخت کي د ېوال د خطر سره مخ وو خو د ۱۳۶۸ او ۱۶۴۴ زېږدیز کال په منځ کي د "مینګ د کورنۍ (Ming Dynasty) " په دوره کي د د ېوال د بیا جوړوني پروژې پیل او پای ته ورسېدې او علاوه پر دې د ېوال نور هم اوږد کړل سو. همدا شان په دې زمان کي دد ېوال په شاوخوا کي جلا او ټوټې-ټوټې جوړ سوي د ېوالونه هم د دې ستر د ېوال سره یوځای سول.
د چین د په زړه پوري او زړه راکښونکي ستر د ېوال ساتنه د شاوخوا زرو کلاوو او د ځارنو د برجو څخه کېده. کله چي به دد ښمن قواوي و د ېوال ته رانژدې کېدې نو به دد ېوال ساتونکو د پروړو، انبارو او لرګو څخه اور بلاوه څو د د ښمن مخه ونیسي او د ښمن ته زیان ورسوي.

سل کاله وروسته لا دهون نژاد ماته نه وه خوړلې، هغه وو چي "مینګ" د مغولو او مانشو (Manchus) سره نابوده جنګونه وکړل. د یادوني وړ ده چي مغول او مانشو د هون د نژاد د نسل څخه شمېرل کیږي. خو د وخت په تېرېدو سره اخیر د چین د ستر د ېوال کار پای ته ورسېد او د ېوال، دد ېوال جوړونکو او دد ې د ېوال بنسټ اېښودونکو د چین او د نړۍ په تاریخ کي ځان ته ځای خپل کړ. هېره دي نه وي چي د د ېوال د کار د تمامېدو څخه وروسته کوچیانو ته په جایزه کي په زرګونو کیلومتره مربع مځکه ورکول سوه.

اوس د ېوال په ډېرو ځایونو کي ویجاړ دئ چي له امله یې ګرځندویان اجازه نه لري چي دد ېوال په ځینو ځانګړو او نیم-ویجاړ ځایونو کي وګرځي.
د ېوال په لسګونو غټي دروازې لري چي په ختیځ کي یې د "بوهایي" د سیمي د سرحد سره د "شانهایګوان" په نامه یوه دروازه موجوده ده او په لوېدیځ کي یې د "جیایوګوان" په نامه دروازه موقعیت لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لمرلوېدو پر مهال د ستر دېوال منظره

د (Qin Dynasty) د ستر دېوال نقشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

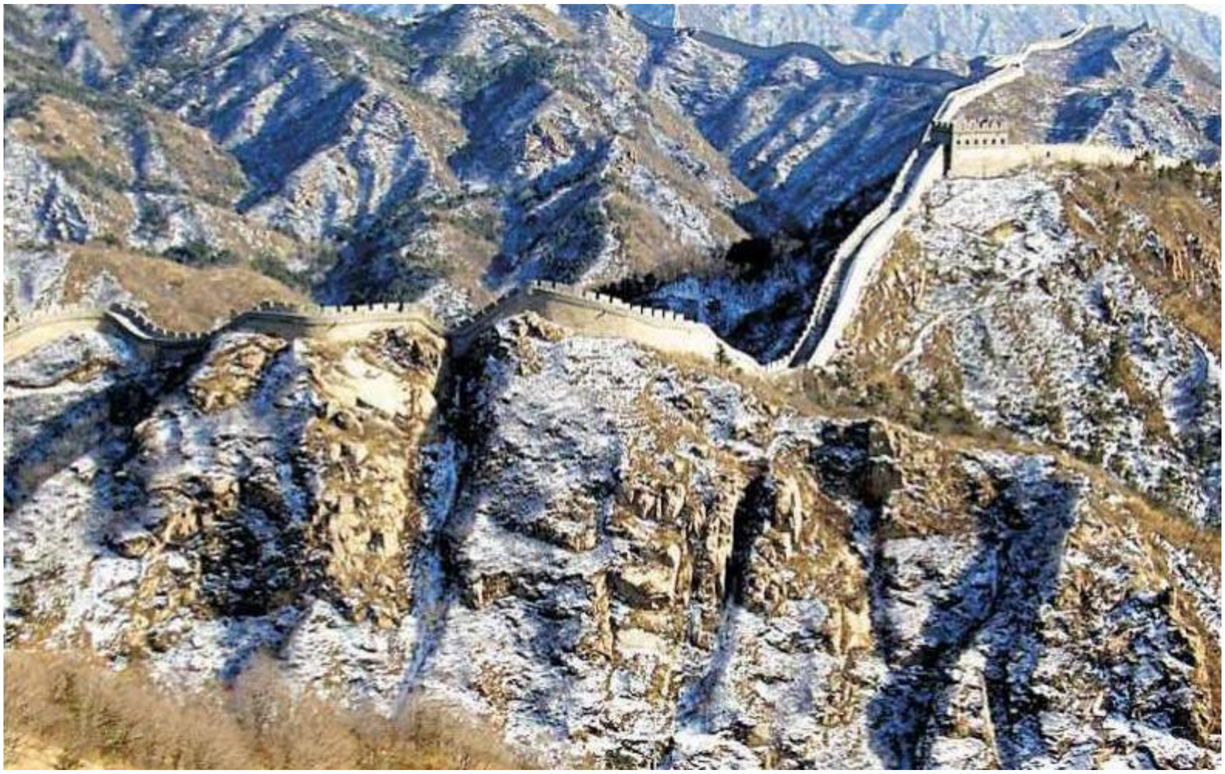

د ژمي په موسم کي پېکينګ ته نژدې د چين د ستر دېوال يوه برخه

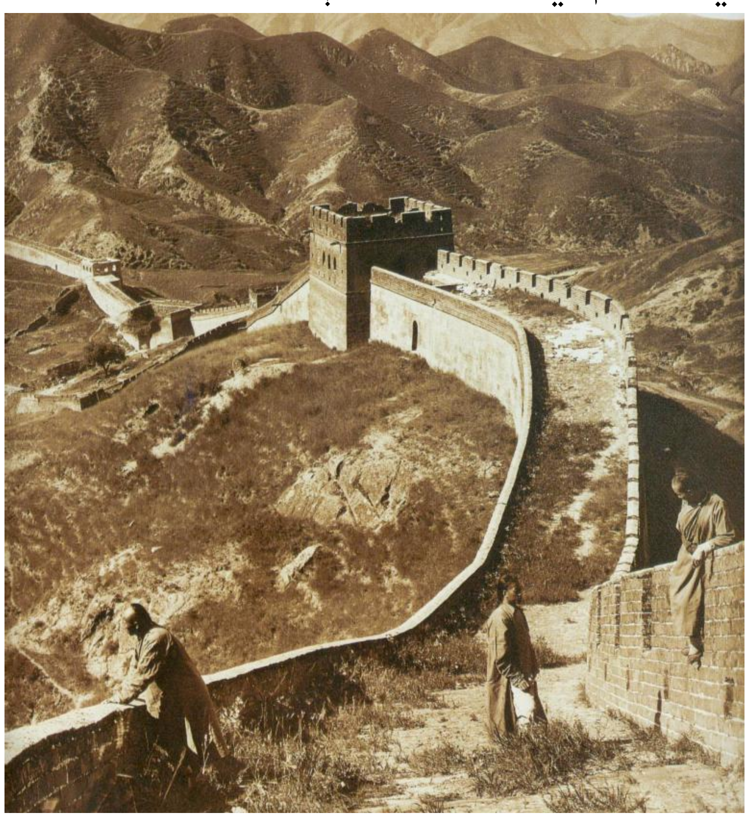

په ۱۹۰۷ زېږديز کال کي د چين د ستر دېوال يو انځور

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چین د ستر دېوال یوه برخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵. ماچو پیچو – پیرو

"ماچو پیچو خپله د "ماچو پیچو "او د "هواینا پیچو "(پښتو معنی: ځوان غر) په نامه دغرونو په منځ کي راښکېله سیمه ده چي د ۱۷۵۰ مترو په اندازه لوړ د "اروبامبا "په نامه رود پکي بهیږي.
ماچوپیچو چي د "د لاسټ سیټي آف د اینکاس(the Lost City of the Incas) "په نامه سره هم یادیږي د امریکا په جنوب لوېدیځ کي د "پیرو "د "ایروبامبا "په تنګي کي د یوه غره پر سر موقعیت لري. په کچوایي ژبه ماچو پیچو "د یوه زاړه سړي هسکوالی "معنی ورکوي.
ماچو پیچو د "اینکا "په نامه دوګړو یو ښار وو چي د سمندر د سطحي څخه ۲۴۳۰ متره (۸۰۰۰ فوټه) لوړ موقعیت لري. همدارازدا ځای د اینکا دامپراطوری یو دمشهوره ترینو ښنو ښانو څخه هم شمېرل کیږي.

تائید سوي سرچیني وایي چي د ۱۴۴۰ زېږدیز کال په شاوخوا کي د "پاچاکوتي "د سلطنت په دوره کي د ماچوپیچو د جوړولو پروژې پېل سوي دي. په دې ځای کي د هسپانویانو ترفتحي، یعني تر ۱۵۳۲ زېږدیز کاله پوري، وګړي اوسېدل. پوهان په دې عقیده دي چي دا ځای د کوم ځانګړي هدف لپاره نه دئ جوړ سوئ ځکه چي ددې ځای د ورتګ لاري ډېري خرابې دي. هغوی په دې باور دي چي دا ځای په پخوا وختونو کي د امپراطورانو، پادشاهانو او نورو پرمختللو خلګو د مېلې او ساعت تیري ځای وو. دا ځای د پرمختللو خلګو، مشرانو او دهغوی د نوکرانو لپاره ودانۍ لري او پکښې د ۷۵۰ تنو په شاوخوا کي خلګ دشپې پاتېدلائ سوائ. دیادوني وړ ده چي کله چي به د باران داورېدو په وخت کي هلته پادشاهان نه وه نو به نور وګړي زیات کم او یا هیڅ نه لیدل کېدل.
کله چي د اینکا سلطنت ماته وخوړه نو ماچوپیچو ته د اوږدې مودې لپار تګ راتګ بند کړل سو او ښار به اکثره وخت ایله – بېله ولاړ وو.

همدارنګه یوه بله ډله پوهان بیا وایي چي ماچوپیچو د اینکا د سلطنت د دفاع لپاره یوه جوړه سوې کلا وه او کله چي هسپانویان راغلل نو د اینکا وګړو ضرورت نه درلود چي دې کلا ته بیا ولاړ سي او د خپل سلطنت دفاع وکړي نو یې په نتیجه کي تګ – راتګ بند سو. خو دا دلیل بیا په دې سره یو ناکام دلیل دئ چي وایي د ماچوپیچو موقعیت داسي یو موقعیت نه وو چي دهغه ځایه څخه دي د اینکا د سلطنت دفاع سوې وائ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

داسي هم ويل کيږي چي دا هغه ځای و چيري چي به د کوکاين بلګونه راټولېدل، ځکه هلته د کوکاين ډيري کروندې موجودي وې. خو داخبره بيا په دې سره کمزوره کيږي چي وايي د هسپانويانو د راتګ څخه وروسته خو هم هلته دکوکاين کروندې موجودي وې نو بيا دې سيمي ته تګ راتګ ولي بند سو.

په تيرو نژدې وختونو کي دا معلومه سوه چي په ۱۸۶۷ زېږديز کال کي جرمني کان لټونکي او دلرګو سوداګر "اوګوستو بېرنس" د پيرو ددولت په اجازه سره دا غرنۍ ښار پيدا و لوټ کړ او همدا شاني يې ددې ځای لرغوني خزانې و اروپايي موزيمونه ته ورکړې.
په ۱۹۱۱م زېږديز کال کي تاريخ پوه "هيرام بينګام" د اينکا په وګړو او امپراطورۍ پسي يوه څېړنه پيل کړه چي ددې څېړني په سفر کي يې ماچوپيچو ددوهم ځل لپار پيدا (کشف) کړ.
دا ځای هغه وخت دنړۍ په کچه مشهور سو کله چي په ۱۹۱۳ زېږديز کال کي د نېشنل جيوګرافيک چېنل ددې ځای په اړه بشپړ معلومات نړۍ ته وړاندي کړ او په ۱۹۸۳ زېږديز کال کي دې ځای ته د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کي ځای ورکړل سو.

دا د غرو - رغونو په منځ کي زړه راکښونکې شنه سيمه چي نړيوال شهرت لري د ګرځندويانو لپاره ډېر مهم ځای دئ او هر کال د ۴۰۰۰۰۰ په شاوخوا کي ګرځندويان دې ځای ته سفر کوي. خو يونيسکو د ګرځندويانو په دې شمېر سره خوشحاله نه ده، ځکه د يونيسکو ډله بيريږي چي ماچوپيچو ته به د ډيرو ګرځندويانو د تګ راتګ له امله نور زيان هم ورسيږي.
همدا راز د ۱۹۹۰ زېږديز کال راهيسي دې سيمي ته نژدې هوټلونه او دوکانونه جوړ سوي دي چي د ګرځندويانو د اړتياوو په پوره کولو کي پوره رول لوبوي. ماچوپيچو ته په پخوا وختونو کي ورتګ څو ورځې په بر کي نيولې خو په عصري نړۍ کي څوک هلته دبس او اورګاډۍ په وسيله سره په ډېر لنډ وخت کي تلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د هوا ینا پیچو (ځوان غر) د سر څخه د ماچو پیچو منظره

په ماچو پیچو کې د اینکا د قصر مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماچوپیچو په ۱۹۱۱ز کې

دماچوپیچو په شاوخوا کې د شنو غرونو او خپله دماچوپیچو منظره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲. پترا – اردن

لرغونی ښار پترا د اردن و جنوب ته نژدې ددې هیوا د په ختیځ کې د غونډیو په یوه تنګې کې موقعیت لري. پترا چې په عربي ژبه د البترأ په نامه سره یادیږي د "نباطیانسیانو (الأنباط) " د مرکز یوناني نوم وو. "نباطیانس (الأنباط) " دجنوبي اردن دعربو او دعربستان په شمال کې د سامي خلګو یوه ډله وه. د پترا په ښار کې شاوخوا ټوله ودانۍ، چې پخوا جوړې سوې وې، وراني سوي دي.
دا ښار د تجارت او سوداګرۍ څلورلاری بللائ سو، ځکه چې د یمن څخه د "بخور" بوټي ددې لاري و ایران، سوریې، روم او یونان ته انتقالیږي. د بخور بوټي هغه بوټي دي چې په خونو او یا نورو ځایونو کې د ښه بوی درامنځته کولو لپاره لګیږي. په پترا کې د سوداګرانو د مالي حاصلاتو له امله د پترا چاروا کې ښه شتمن سول چې په پترا کې له دوی څخه پاته سوي ودانۍ د هغوی د شتمنتوب نښې بلل کیږي.

نباطیانس (الأنباط) ډیره موده خپله پادشاهي وکړه خو په ۱۰۲ کال کې دروم امپراطوری ماته ورکړه او دا سیمه د "عربیې" ولایت یو ښار وګرځېد.
پټ هندي سوداګر سویسزرلېنډي "جین لاوس بورکهاردت" په ۱۸۱۲ زیږدیز کال کې پترا د غربي نړۍ لپاره ددوهم ځل لپاره کشف کړه، په داسي حال کې چې دا مهال دپترا ښار وران سوئ و.
د شلمي پیړۍ په شلمو کلونو کې دلرغون پېژندني لپاره دپټو شیانو د راسربېره کولو په نیت کیندني پیل سوې. په پترا کې لومړنی پلټنې او کیندني په ۱۹۲۹ زیږدیز کال کې ترسره سوې چې په ۱۹۳۵، ۱۹۳۷ او ۱۹۵۴ ز کلونو کې پر مخ ولاړې. همدا راز په ۱۹۵۸ ز کال کې د لرغون پېژندني برتانوی ښوونځی د پترا د مرکز په کیندلو او پلټلو سره پیل وکړ. ددې وخت څخه بیا تراوسه پوري په دې سیمه کې لرغون پېژندونکي په پلټنو بوخت دي.
هېره دې نه وي چې د قران الکریم د الفجر په سورت شریف کې دا ځای د ثمود په نامه سره ذکر سوئ دئ.

د پترا مهمي او لرغوني ودانۍ:

- د پترا لویه ماڼۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

- د روم سړک
- المهلمه
- لوړ دقربانۍ ځای
- د خزنېه: چي د خزانې خونه هم ورته ویل کیږي په پترا کي تر ټولو مشهوره ودانۍ ده چي د میلاد څخه مخکي په ۸۴م او ۸۵م کال کي جوړه سوې ده. زیاتره پوهان په دې عقیده دي چي دا ودانۍ د "نباطیانس" د سردار "اریتاس III" په امر سره جوړه سوې ده. د "دخزنیې" د ودانۍ مخ څلوېښت متره لوړوالی او ۲۵ متره پلنوالی لري.همداشاني څېړونکو او پوهانو په تیرو لنډو وختونو کي دا په ګوته کړې ده چي د "دخزنیې" د ودانۍ جوړولو فقط ۳ میاشتي په بر کي نیولي دي. پام راړونکې خبره داده چي دهغه وخت د معمارۍ دتخنیکونو په وسیله سره د یوې داسي ودانۍ جوړول یو ډېر غټ او بېل کار دئ.
- دیرالبلح (صومعه: مانۍ، چیري چي روحانین اوسیږي): صومعه په پترا کي تر ټولو غټه ودانۍ ده چي د ښار دمرکزي بازار په شمال لوېدیځ کي په یوه غره کي موقعیت لري. دا ودانۍ د سردار "اوبوډاس I" معبد و.
- د پترا کلیسا: چي په انګلیسي په (Petra Church) نامه سره مشهوره ده د پنځمي پېړۍ په پای کي جوړه سوې کلیسا ده چي د جوړولو دوخت څخه یې بیا پنځوس کاله وروسته د بیاجوړوني پروژې ترسره سوې. ددې کلیسا اندازه ۲۲ په ۱۵ متره کي ده.دمیلاد څخه وروسته د ۶۰۰ کال په شاوخوا کي دا کلیسا په مکمله توګه سره وسوځېدل او ورپسې په لنډ وخت کي د یوې زلزلې له امله ورانه سوه. په ۱۹۹۳ زېږدیز کال کي د پترا دکلیسا په یوه کنج کي ۱۵۲ د "پاپروس لولې" پیدا سوې; دې لولو ته "پترا لولز" هم ویل کیږي. پاپروس یو ډول مصري بوټی دئ چي اوږدې پاڼې لري او په اوبو کي راشین کیږي.

په تیرو نژدې وختونو کي ددې کلیسا په شاوخوا کي نوري کلیساوي هم کشف سوي دي چي په اړه یې یې لاتراوسه زیات معلومات نسته. دا تازه کشف سوي کلیساوي پوهانو د "شنې کلیسا" او د "خط الراس کلیسا" په نامه سره نومولي دي.

- او ځیني نوري ودانۍ...

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پترا لرغونی ښار په ۱۹۸۵ زېږدیز کال کي د یونیسکو د جهاني میراث په لیست کي ثبت کړل سو. دا ځای د ګرځندویانو لپاره د راز- راز لرغونو ودانیو او تاریخي اثارو د لرلو له امله ډېر مهم دئ.

د "اردن ټایمز" یو راپور لیکي چي د ۲۰۰۲ ز کال د نومبر او ډسمبر په دوو میاشتو کي پترا ته ۵۹ زرو کسانو سفر وکئ او زیاتوي چي د ګرځندویانو دا شمېره د ۲۰۰۵ زېږدیز کال د شمېرې څخه ۲۵ سلنه کمه سوې ده.

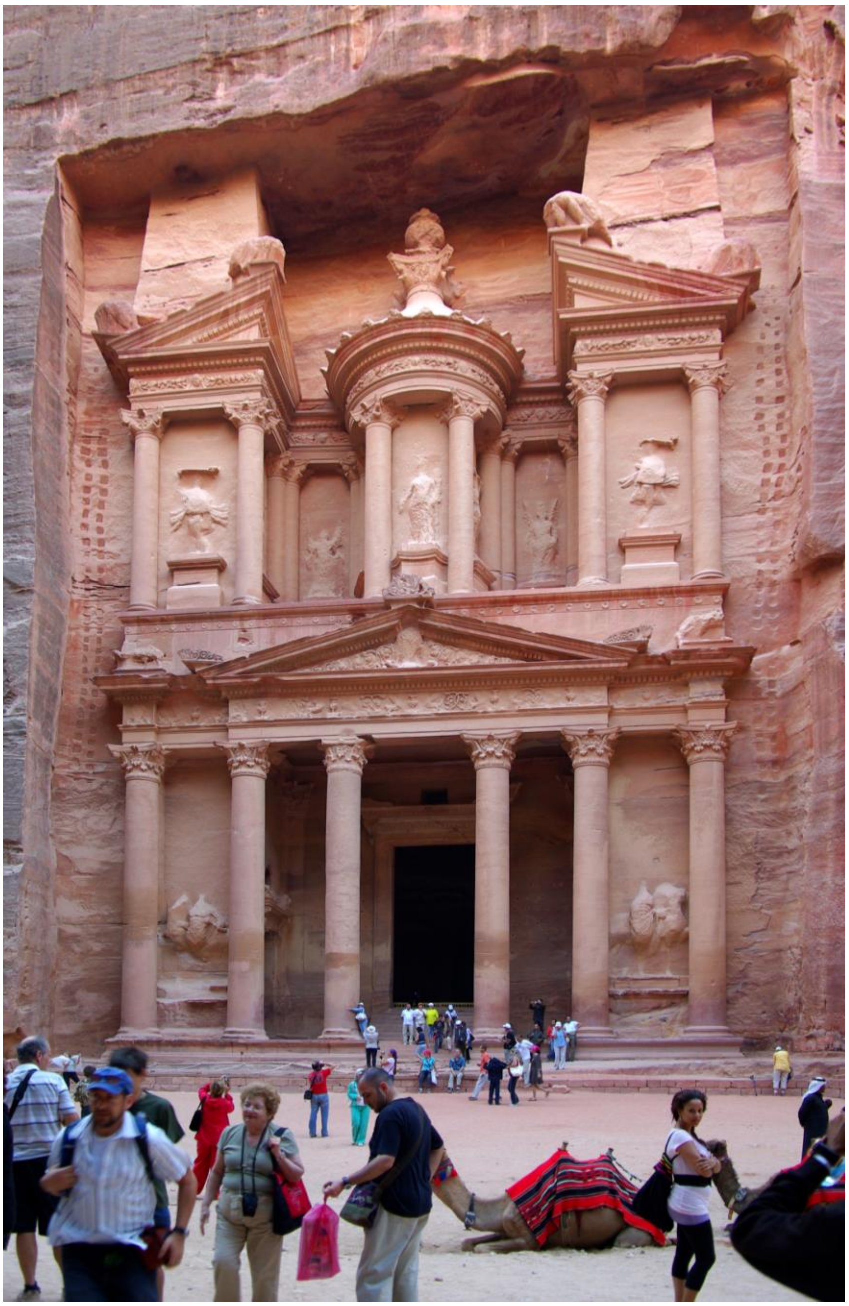

الخزنبه (د خزانې خونه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

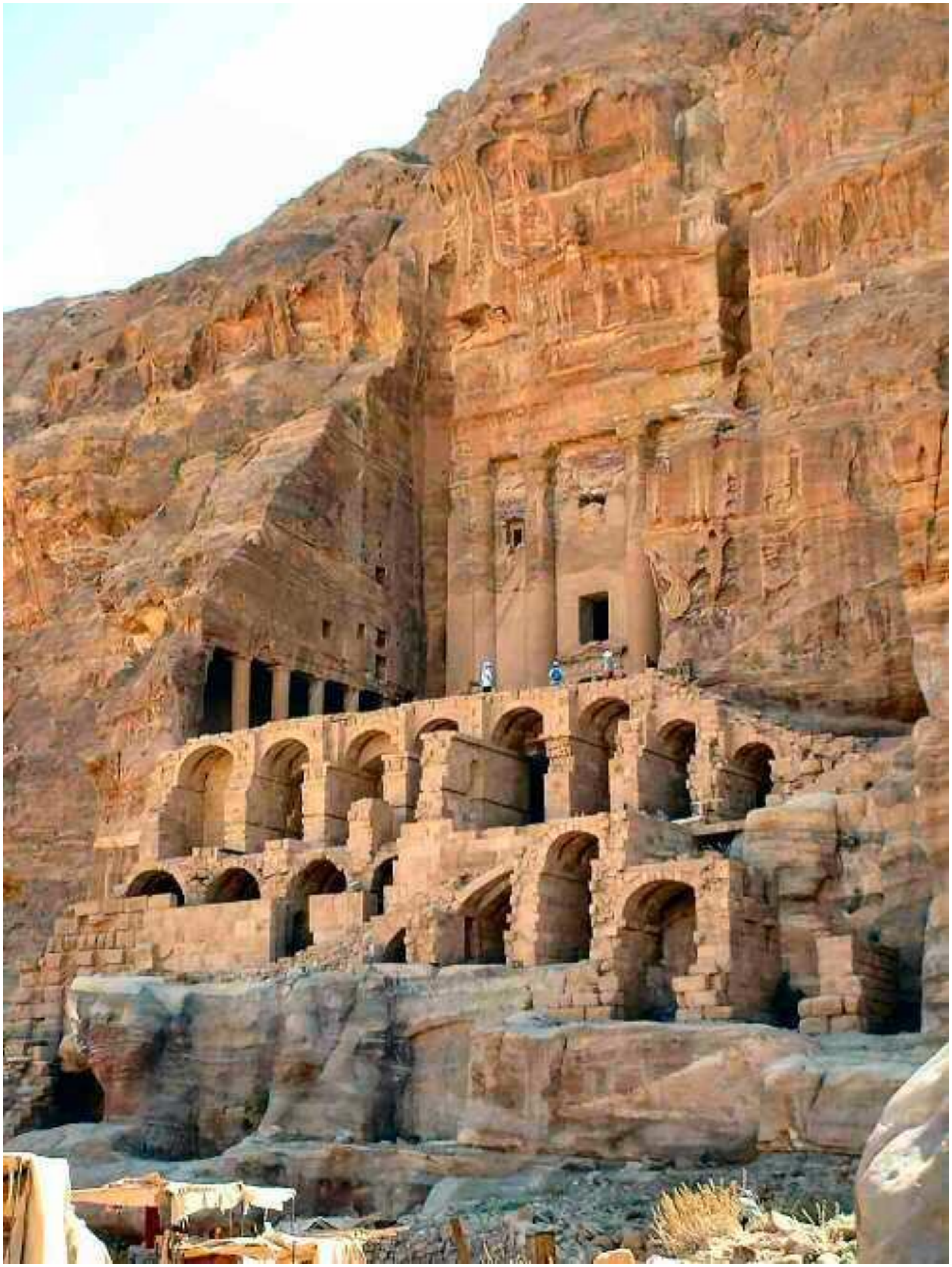

جـــــــرة قبـــر

(c) ketabton.com: The Digital Library

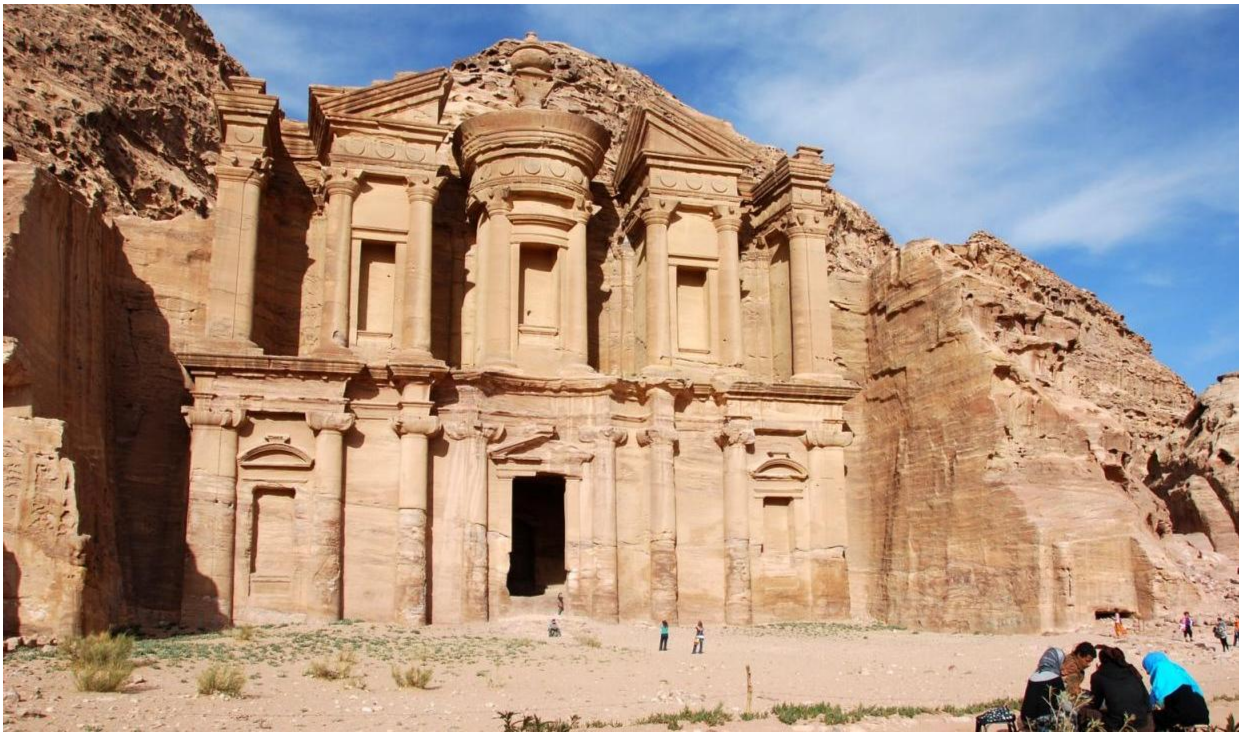

دیرالبلح(صومعه)

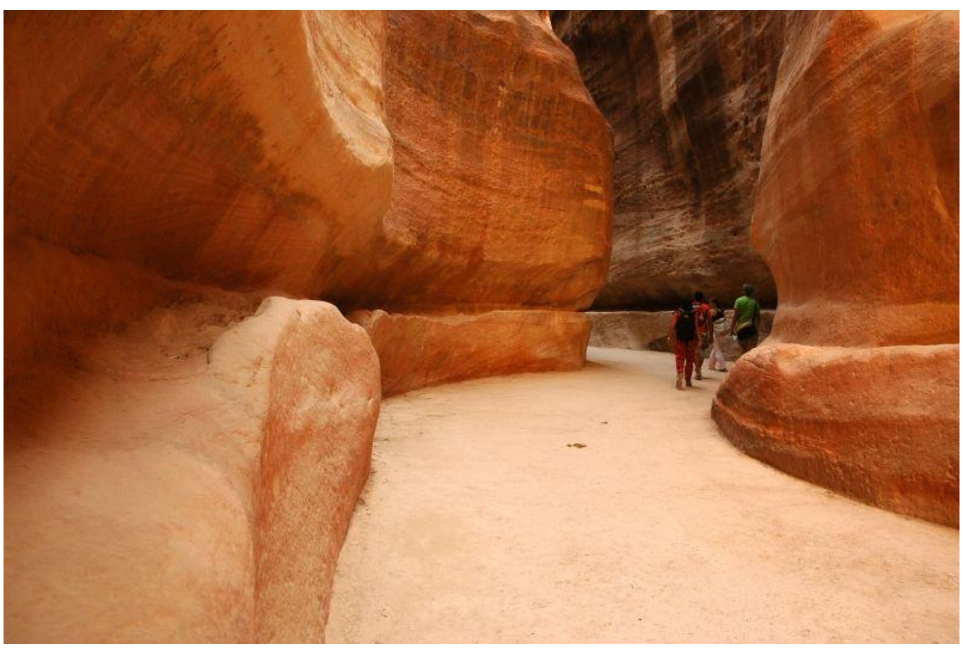

پـــتــــرا ته تللې لاره

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷. تاج محل – هندوستان

تاج محل د هندوستان په شمال کې د "اوتار پرادش" د ایالت د "اګرا" په ښار کې د ممتاز محل پر مقبرې یوه جوړه سوې ښکلې ودانۍ ده چې د مغول دامپراطور شاه جهان په امر سره د هغه د ماندینې ممتاز محل په یاد جوړه سوه.
ممتاز محل چې د ۱۵۹۳ زېږدیز کال د اپرېل په میاشت کې زېږېدلې وه د ۱۲۳۱ ز کال د جون د میاشتي په ۱۷مه نېټه د نفاس په دوره کې په حق ورسېده.
شاه جهان چې د ۱۵۹۲ ز کال د جنوري پر پنځمه دلاهور په ښار کې زېږېدلئ دئ په ۱۲۳۱ ز کال کې د مغولو دامپراطورۍ ددورې په ستره خوښي کې هغه وخت د غم پر تغر کښېناست کله چې یې د رېیمه ماینه، ممتاز محل، د څوارلسم کوچني "ګوهاره بېګم" د زوکړې پر مهال دابد لپاره دنړۍ څخه سترګې پټې کړې. ویل کیږي چې پر امپراطور شاه جهان باندي په خپلو ښځو کې ممتاز محل ډېره ګرانه وه.

د ممتاز محل د مړني څخه پوره یو کال وروسته په ۱۲۳۲ زېږدیز کال کې دهغې د مقبرې د ودانۍ کار پېل سو. په زرګونو کسب ګرانو او صنعت ګرانو ددې ودانۍ په جوړولو کې کار وکئ. د ودانۍ د ډیزاین لپاره عبدالکریم مأمورخان، مکرامات خان او کندهاري انجینر استاد احمد لاهوري خپل ډیزاین پېش کړ، هغه وو چې د استاد احمد لاهوري ډیزاین د واکمنو خوښ سو. په ۱۲۴۸ زېږدیز کال کې دممتاز محل دمقبرې کار پای ته ورسېد او ددې څخه پنځه کاله وروسته دمقبرې په شاوخوا کې د باغ او نورو تعمیرونو، لکه دروازه-روزه، کار پای ته ورسېد.

"جین-بپټیسټ ټېورنیر" زیات کوښښ وکړ چې د "یامونا" په نامه د سیند پر مقابل طرف تاج محل ته ورته یوه بله ودانۍ جوړه کړي، چې هغه به خپله دمغولو دامپراطور لپاره وي او ټوله به د تور مرمر څخه جوړه وي. خو کله چې په ۱۲۲۲ زېږدیز کال کې شاه جهان دبندیتوب پر مهال ومړ، نو دا کار هیڅ ترسره نه سو او شاه جهان دمړني څخه وروسته په تاج محل کې د ممتاز محل څنګته خاورو ته وسپارل سو. د شاه جهان او د ممتاز محل د قبرو سرونه د تابوت په شان جوړ سوي دي؛ چې د شاه جهان دقبر سر د ممتازمحل دقبر تر سر لوړ دئ او همدارا ز د ممتاز محل مقبره ۵،۱ په ۵،۲ متره کې جوړه سوې ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل **۵۲** متره پلن ، **۵۸** متره لوړ او په لس زره متره مربع مساحت کې له سپينو مرمرو څخه جوړ سوئ دئ. د تاج محل په شاوخوا کې څلورې منارې ډېره موده وروسته جوړې سوې، چې لږ څه کږې دي؛ هغه په دې چې که کله زلزله وسي نو به منارې پر تعمير نه چپه کيږي. د تاج محل ختيځ ته يو مسجد او په لوېديځه برخه کې يې يو مېلمستون جوړ سوئ دئ.
ددې ودانۍ سره د چهارباغ يا مغول باغ په نامه يو باغ هم سته چې په **۳۰۰** متره مربع مځکه کې جوړ سوئ دئ او تاج محل ته لا ښکلا وربخښي.

د نړۍ په کچه مشهوره او لرغونې تاج محل هر کال د **۲** څخه تر **۴** ميليونو پورې ګرځندويان ځانته رابولي چې زياتره ګرځندويان هلته د اکتوبر، نومبر او فبرورۍ په مياشتو کې سفر کوي، ځکه چې په دې وخت کې هلته هوا مناسبه وي. تاج محل د هفتې په ټولو ورځو کې د سهار د **۶** بجو څخه بيا د ماښام تر **۷** بجو پورې د ګرځندويانو او ليدونکو پر مخ خلاص وي، خو د جمعې په ورځ د ماپښين د**۱۲** بجو څخه بيا تر **۲** بجو پورې هلته عبادت يا لمونځ کونکي موجود وي.
په **۱۹۸۳** زېږديز کال کې تاج محل د يونيسکو د جهاني ميراث په ليست کې ځان ته ځای خپل کړ.

د تاج محل ودانۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج محل ته د داخلیدو دروازه (دروازه-روزه)

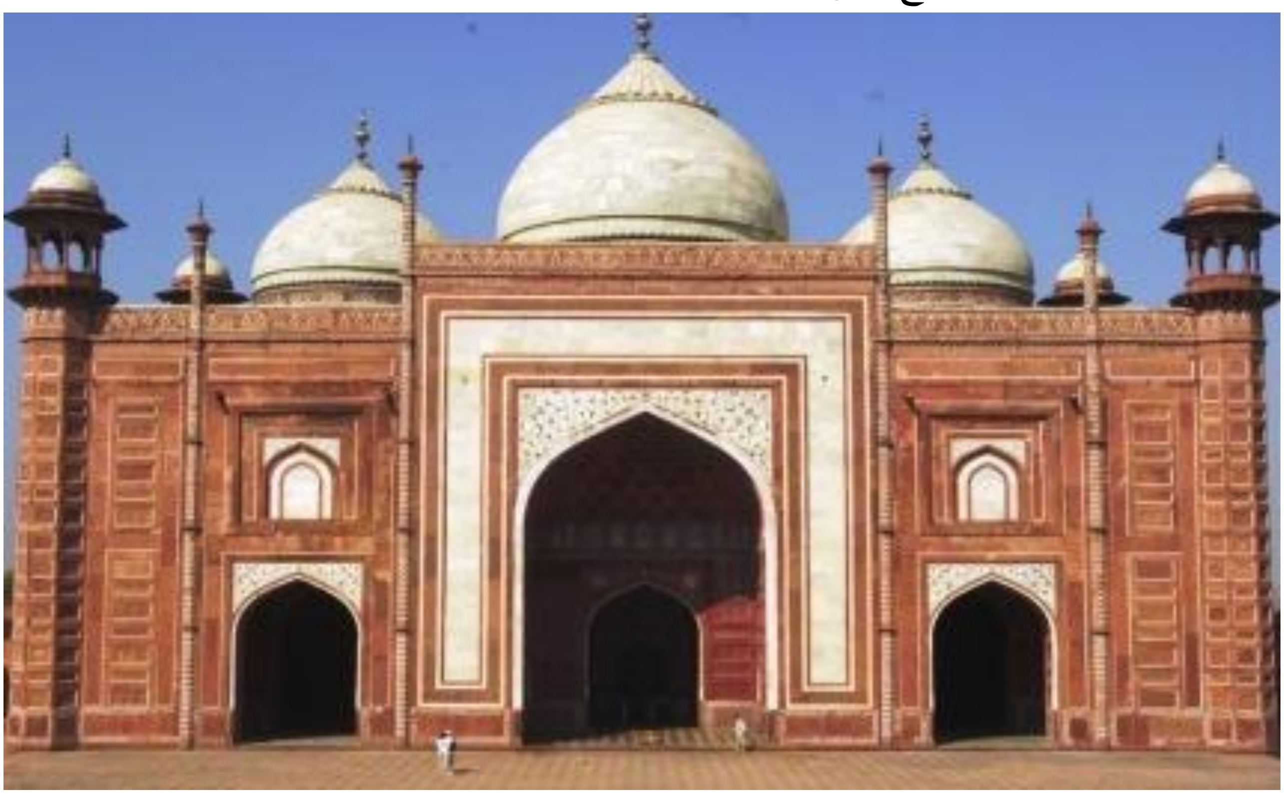

د تاج محل مسجد

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ممتاز محل او شاه جهان دمقبرو پر شاوخوا جوړه سوې پنجره

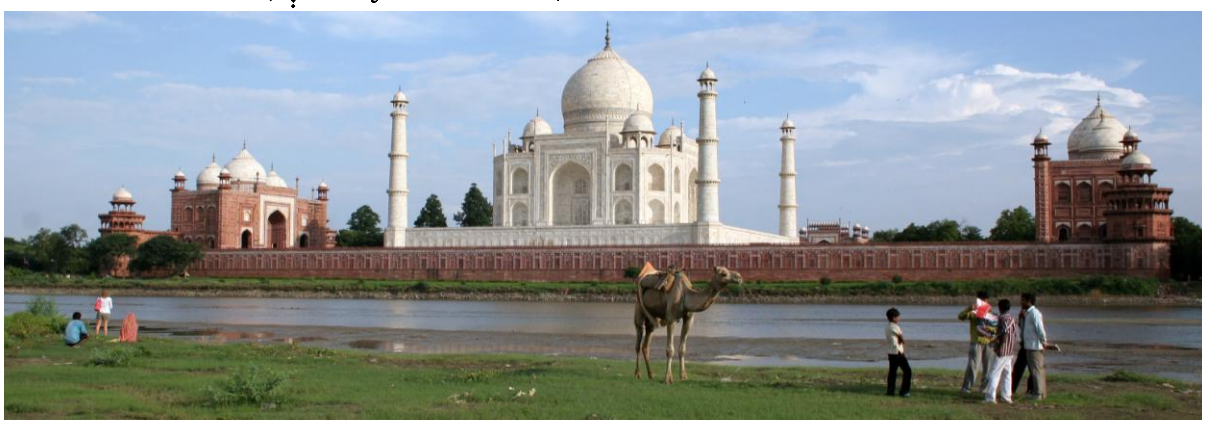

د "یامونا "د سیند دهاخوا څخه دتاج محل یو انځور

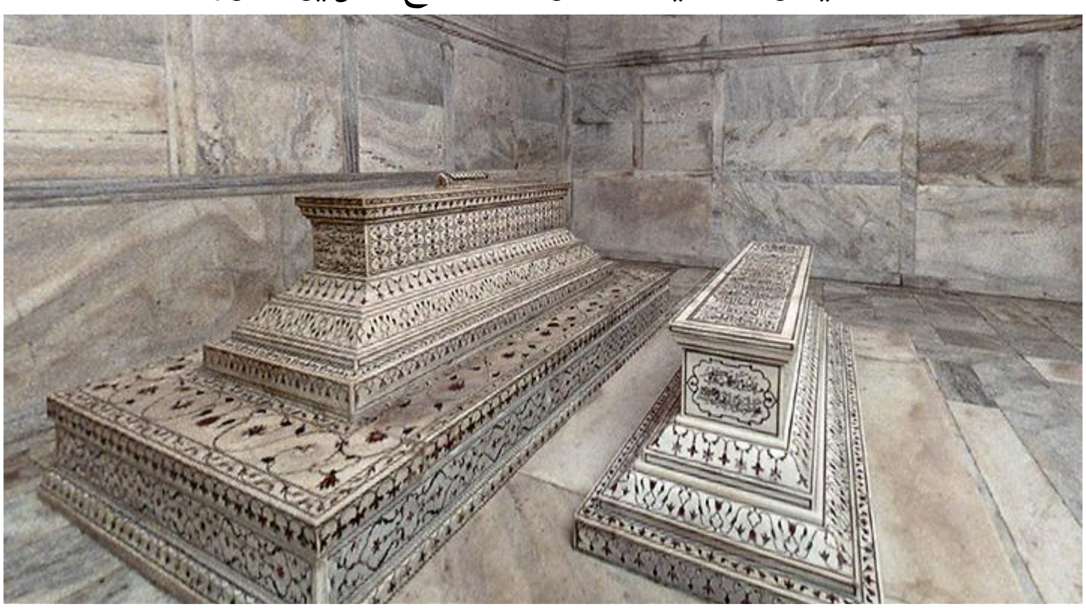

د شاه جهان او ممتاز محل مقبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرچينې

ددې کتاب د ژباړلو پر مهال د لاندينيو ويبپاڼيو څخه معلومات راټول سوئ او ورپسې ژباړل سوئ دئ:

- د انګليسي ويکيپيډيا
- د هالنډي ويکيپيډيا
- نيو سپون ونډرز ډاټ کام

د ژباړن آثار (ناچاپ):

۱. زما سوی !	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۲. فټبالر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۳. کره کي سپی	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۴. سره زر	د ماشومانو لپاره	ژباړه
۵. د نړۍ اووه عجايبې	همدا آثر	ژباړه
۶. دنوبل جايزه او ګټونکي يې*	ژوندليکونه او ...	ژباړه
۷. درې ماشومان او يو ستوری	ناول	ژباړه

د نوبل جايزه او ګټونکي يې*: دغه آثر تراوسه بشپړ نه دئ، خو په لنډه موده کي به يې ژباړه مکمله سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پـــــای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library